

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Bc. Veronika Rybková, *The representation of cultures in English textbooks*

Diplomová práce

Posudek vedoucího práce

Bc. Veronika Rybková si pro svou práci zvolila nelehký cíl: zjistit, jakým způsobem jsou zastoupeny různé kultury v učebnicích angličtiny a ověřit tak, jestli jsou oprávněná tvrzení v některých studiích, že učebnice angličtiny jsou příliš anglocentrické a často stereotypně prezentují odlišné kultury a jejich příslušníky. Práci píše s vědomím, že učebnice jsou důležitou součástí vzdělávacího procesu a mají značný výchovný potenciál. Práci sama po právu zařazuje do oblasti problematiky interkulturních komunikativních kompetencí, což je téma aktuální a nanejvýš hodné zpracování.

Svou rozpravu logicky začíná pojednáním o učebnicích, které prezentuje nejen jako nositele jazykového, ale i kulturního obsahu. Již v této části zaujme hluboce promyšlenou formou argumentace a prací s literaturou. Vytváří nesmírně pečlivý, logicky vystavěný a zralý text, který hovoří nejen o jejím odpovědném přístupu k psaní, ale i o vysoké inteligenci. Pracuje s bohatým výběrem zdrojů, nenechává se však strhnout k vytváření pouhé koláže názorů, ale spíše k promyšlené mozaice, kdy zdroje jsou jí především oporou pro vlastní argumentaci. Výsledný text tak dle mého názoru má po argumentační stránce značně vyšší úroveň než je u diplomových prací běžné. Oceňuji rovněž i to, že se autorce daří nazírat angličtinu a zkoumanou problematiku z mnoha různých perspektiv, které jsou dány postavením angličtiny v současném světě. Autorka přitom zůstává naprosto objektivní a nepodléhá pokušení vytvářet ideologický výklad, jak se v tomto kontextu někdy děje. O to přesvědčivější je její premisa, že hodiny angličtiny a komunikace v ní mají velký potenciál pro rozvoj interkulturních kompetencí a výchovu interkulturně citlivých studentů.

V teoretické části kromě již zmíněného oceňuji volbu témat, která dle mého názoru vytvářejí skutečný podklad pro vlastní výzkum. Dále oceňuji mistrnou kohezi na všech úrovních; ta je důsledkem především toho, že autorka svůj text skutečně promyslela jako sled a vývoj myšlenek, nikoliv jen jako sadu více či méně souvisejících témat.

Pro vlastní výzkum volí tři učebnice, které jsou hojně využívané v českých středních školách a rozhoduje se zjistit podíl zastoupení různých kultur ve všech jejich lekcích. Metodiku výzkumu částečně zakládá na existující studii (Yuen, 2011), již se rozhodne replikovat, částečně se musí opřít o vlastní invenci, když zjistí, že metodika výzkumu není v podobných studiích dostatečně popsána. Sama tak část svého výzkumu směřuje k nalezení vhodné metody.

Popis metody je přehledný, ale svědčí především o dvou skutečnostech: o pracnosti celého projektu a o velice obtížné možnosti najít uspokojivé techniky pro měření zkoumaných aspektů. To se projevuje již při pilotáži, kterou provádí na jedné ukázkové lekci. Bylo to nicméně i součástí diskuse při plánování a zadávání práce. Autorka si sama byla velmi dobře vědoma, jak obtížně uchopitelné popisované koncepty jsou a jak nesmírně časově náročné budou analýzy, ale přesto se od svého záměru nenechala zradit. Skutečnost se ukázala ještě náročnější jak stran pracnosti, tak stran metodické problematičnosti. Jako vedoucí práce jsem

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav anglického jazyka a didaktiky

obdivoval s jakou pílí a vytrvalostí navzdory těmto obtížím autorka postupovala a jak se s nimi vyrovnala.

Prezentace výsledků analýz má podobné rysy jako předchozí části diplomové práce: systematickosti, pečlivosti, logiky, poctivosti jsou jen některé z atributů, kterými bych tuto část práce mohl charakterizovat. Jakkoliv se můžeme zamýšlet nad reliabilitou výzkumu, je nutné si uvědomit, že metodika pro takovýto výzkum v podstatě neexistuje nebo není alespoň dostatečně popsána. Autorka si je toho plně vědoma a v průběhu práce postupně dospívá k poznání, že její práce bude nejen důkladnou analýzou 3 učebnic, ale především metodologickým příspěvkem v oblasti, kde se mnohé tvrdí, ale málo dokládá. Jakkoliv byl postup práce pro autorku vyčerpávající, zdoluhavý a s ohledem na neexistenci podobných, do detailu popsaných, studií i frustrující, neztratila ze zřetele svůj cíl a podařilo se jí poskytnout zevrubnou analýzu zastoupení kultur ve vybraných publikacích. Domnívám se, že se jedná o jednu z nejhlubších dostupných analýz svého druhu.

V závěrečné diskusi se autorce podařilo najít odstup od vlastní práce a shrnutí je pak velice promyšlenou a zralou syntézou komplikovaného celku a procesu. Z mého pohledu se jedná o po mnoha stránkách výjimečnou práci. Oceňuji kvalitu argumentace, nesmírnou obtížnost a pracnost výzkumu, neustálé vědomí problematičnosti metody a snahy co nejlépe se s ní vypořádat, poctivost a pečlivost, s jakou je výzkum proveden a prezentován, a jak konzistentní kvalitu mají všechny jednotlivé části práce.

Jako vedoucí práce nemohu nezpomenout na konzultace, na které diplomantka přicházela výtečně připravena a vždy s jasným plánem a případnými alternativami, jak dále postupovat. Bylo mou radostí tento proces sledovat, jakkoliv jsem se mnohdy obával, zda jej lze dotáhnout do úspěšného konce. Nemám pochyb, že se to autorce brilantně podařilo.

Závěr

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborná**.

PhDr. Tomáš Gráf, Ph.D.

30.4.2018

Otázka k obhajobě

Jak se stavíte k možnému názoru, že učebnice angličtiny s ohledem na motivaci studentů (viz např. Dörnyeho koncept L2-self) mají prezentovat především anglickou kulturu?

Je podle vašich čerstvých zkušeností z praxe v hodinách AJ prostor pro interkulturní tematiku? Jak se jí v učitelské praxi chystáte do výuky zapojovat?